

Anadolu'da Bir Hayalet Dolaşıyor: Anti-Erdoğanizm Hayaleti!

Anadolu'da bir hayalet dolaşıyor; Anti-Erdoğanizm Hayaleti! Bu hayalet 2019 seçimlerinde sesini duyurdu, 2023 seçimlerinde kendini hissettirdi, 2024 yerel seçimlerinde ise tam anlamıyla karşımıza çıktı. Bu hayalet sayesinde insanlar Erdoğan karşısındaki en güçlü adaylara yöneldiler ve belediyeleri AKP'nin elinden alarak unutulmayacak bir ceza kestiler.

Uygulanan ekonomik politikalara, sert bir hegemonya kurma çabasına ve belki de göçmen meselesine yönelik tepkisini en güçlü adayların arkasında birleşerek gösterdiler.

Bu yerel seçim bazı şeylerin netleştiği ve birçok kazanan ve kaybedenin olduğu, belki de tarihî bir seçim oldu. AKP tarihinde ilk kez girdiği bir seçimde ikinci parti konumuna düştü. Gelin, öncelikle biraz seçim sonuçlarını inceleyelim.

Seçim Sonuçlarının Gösterdikleri

Öncelikle kazananlardan başlamak gerekirse elbette ilk olarak Ekrem İmamoğlu, Mansur Yavaş ve Özgür Özel isimlerini saymamız lazım. Hem İmamoğlu hem de Yavaş beklenenin de üzerinde bir farkla, herhangi bir ittifak kurulmamasına rağmen milletin teveccühünü kazanarak galip gelmeyi başardılar.

İstanbul'da yaklaşık yüzde 10'dan fazla bir fark yaşanırken Ankara'da neredeyse en yakın rakibini ikiye katlayan bir Mansur Yavaş gördük. İki belediye başkanının da bu kadar başarılı bir şekilde yeniden seçilmeleri, bir sonraki genel seçimlerde adaylık konusunda ikisinin de hala yarışın içerisinde olacağını bize göstermiş oldu.

Türkiye'nin küçültülmüş bir versiyonunu düşününce herkesin aklına İstanbul gelir büyük ihtimalle ama aslında bana göre Türkiye'yi demografik olarak en iyi yansıtan yer Ankara'dır. Ve Ankara'da yüzde 60 ile kazanan Yavaş, İmamoğlu'ndan bir adım önde olarak bir sonraki genel seçimlerde cumhurbaşkanlığının elbette ki doğal adaydır.

Özgür Özel ise Türkiye genelinde seçtiği adaylar ve yürüttüğü kampanya ile, Ege bölgesine verdiği önem ile yıllar sonra CHP'yi birinci parti yapan genel başkan oldu ve ilk seçiminde Erdoğan'ı yenerek tarihe geçmiş oldu. Parti içerisindeki liderlik tartışmalarını sona erdirerek kendisinin de özgül bir ağırlığının olduğunu herkese kanıtladı.

Gelelim bu seçimin ikinci kazanına; Yeniden Refah Partisi. YRP bugün teşkilatlanmanın, sosyal medya yerine sahada örgütlenmenin ne kadar önemli olduğunu Türkiye'nin üçüncü büyük partisi olarak herkese gösterdi. Neredeyse her il ve ilçede aday çıkartarak oy oranını yüzde 6'ya yükseltti ve beklenenin de üzerinde bir performans sergiledi.

Yalnızca 1 büyükşehir ve 1 il kazanmış olmasına rağmen birçok yerde AKP'ye kaybettiren parti rolünü oynadı. CHP'ye oy vermek istemeyen ortalama muhafazakar seçmen için adeta üçüncü bir seçenek oldu. Aldığı bu oy oranıyla AKP'ye karşı bir alternatif olarak daha da yükseleceğini düşünüyorum.

Yeniden Refah'ın bu yükselişi, özellikle Erbakan'ın AKP'ye karşı eleştiri yönelttiği konulara Erdoğan'ın daha da yoğunlaşmasına sebep olabilir. Önümüzdeki dönemde daha muhafazakar çıkışlar yapan, İsrail'e yönelik daha sert bir dil kullanan, LGBT bireylere dönük baskısını daha da arttıran bir Erdoğan görebiliriz.

Gelelim kaybedenlere. Elbette ilk olarak AKP'yi sayabiliriz. Anti-Erdoğanizm, ekonomik sorunlar ve AKP teşkilatlarının gereğinden fazla özgüvenli, gereğinden fazla savurgan ve halktan uzak tavırları bu yenilgide büyük pay sahibi. AKP'ye ceza vermek amacıyla kimi seçmen karşısındaki en güçlü adaya, kimisi ise YRP'ye yönelerek önemli bir fatura kesmiş oldu.

Bir diğer kaybeden ise tartışmasız bir şekilde İYİ Parti. Son 2 genel seçimde de yüzde 10 seviyesinde demirleyen İYİ Parti bu kez hür ve müstakil olarak üçüncü bir yol açma hedefiyle girdiği yerel seçimde yalnızca devşirme bir belediye başkanı ile bir il alabildi.

İstanbul gibi bir şehirde ise adayı yalnızca 55 bin oy aldı ve Türkiye genelinde yüzde 5'in bile altına düştü. Ne üçüncü yolu açabildi ne de bir varlık gösterebildi. Seçim sonuçları belli olmaya başlayınca Bilge Yılmaz'ın Akşener'i istifaya davet etmesi, İYİ Parti'nin seçimli kongre kararı alması İYİ Parti'de Akşener defterinin kapanmaya yakın olduğunu gösteriyor.

Bir diğer mağlup olan taraf ise Dem Parti. Tıpkı İYİ Parti gibi Dem Parti de İstanbul'da adayının başarısız bir sonuç almasıyla demoralize oldu. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da bir önceki seçimde kazandıkları belediyeleri tekrar kazandılar ancak Türkiye genelindeki oy oranları oldukça geriledi.

Özellikle son genel seçimde destekledikleri Kemal Kılıçdaroğlu'nun kaybetmesi, bu yerel seçimde ise özellikle yapılan birçok çağrıya rağmen İstanbul'da tabanlarının neredeyse tamamının İmamoğlu'na oy vermiş olması Dem Parti için iyi bir gösterge değil.

Bir önceki seçimlerle kıyaslırsak ve Dem Partisi'nin İstanbul'daki oy tabanının yüzde 7-8 bandında olduğunu varsaysak dahi Ekrem İmamoğlu Dem Partisi'ne ihtiyaç duymadan yüzde 4-5 farkla da seçimi kazanabilirdi. Bu da bize iki sonucu gösteriyor.

Birincisi Dem Parti artık kamuoyunda iddia edildiği gibi belirleyici bir parti değil. Özellikle son dönemde sürekli Öcalan vurgusu yapılması muhafazakar ve PKK ile ilgisi olmayan Kürtlerin oylarının da kendisinden uzaklaşmasına sebep oldu.

İkincisi de Kürt seçmenin Dem Partisi'nin her dediğini yapan ve koşulsuz itaat eden bir seçmen olmadığı, Anti-Erdoğanizm'in Kürt seçimde de tıpkı Türkiye'nin geri kalan muhaliflerinde olduğu gibi oldukça güçlü olduğu ortaya çıktı. Böyle giderirse yalnızca ekstrem, Kürt ayrılıkçısı sistem dışı bir parti olma yolunda ilerleyecekler.

TİP'in İBB seçimlerinde aday çıkartmaması kendileri için büyük bir yanlış oldu. Oy tabanının büyük çoğunluğu İstanbul'un sosyo-ekonomik olarak güçlü olduğu semtlere dayanan bir parti için İstanbul denklemden çıkınca oy oranları doğal olarak düştü. Gebze'deki Erkan Baş performansı da TİP'i kurtaramadı. Küçük birkaç ilçe belediyesi kazandılar ancak bir önceki seçimde yakaladıkları rüzgarı kaybetmiş oldular.

Altılı Masa'nın 4 küçük partisi toplam yüzde 1,5 oy aldılar. Bu yüzde 1,5 oyun yüzde 1 zaten Saadet Partisi'nin. Yani Gelecek-Deva ve Demokrat üçlüsünün toplam oyu yüzde yarım. Bir önceki seçimde Kemal Kılıçdaroğlu'nun ülkeyi yönetmek için yanına aldığı isimlerin halktaki karşılığı işte bu: yüzde yarım! Bundan sonra hayatlarına tabela partisi olarak devam edeceklerine dair hiçbir şüphem yok.

Bir diğer tabela partisi konumuna düşen kesim ise Muharrem İnce'nin liderliğini yaptığı Memleket Partisi oldu. 2018'de seçim gecesinde, 2023'te seçimden önce yaşadıklarıyla, artık eskimiş bir hikaye olması dolayısıyla, teşkilat eksikliğiyle Memleket Partisi ve Muharrem İnce'nin Türk siyasetinde artık bir yerinin olabileceğini düşünmüyorum.

Teşkilat eksikliğinin hissedildiği bir diğer parti ise Zafer Partisi oldu. Sosyal medyada oldukça görünür ve gençler arasında da oldukça popüler olmasına rağmen, teşkilat eksikliği ve çoğu yerde aday çıkartmaması beklenenden çok daha az bir oy almasına sebep oldu.

İstanbul ve Ankara'da İYİ Parti'yi geçmiş olmaları ise onlar için güzel bir motivasyon kaynağı olabilir. Özellikle İYİ Parti'deki olası bir dağılma ya da parçalanma durumunda oradaki insan kaynağı, teşkilat ve seçmen tabanını kendisine kanalize edebilir. Ayrıca Zafer Partisi'nin yerel seçimlerde başarısız olmasına rağmen şu an ortaya çıkan iki büyük partinin var olduğu bir sistemde,

sistemden rahatsız seküler milliyetçi genç seçmenin oyunu alabilecek bir potansiyeli olduğunu da düşünüyorum.

Anti-Erdoğanizm ve Partilerin Oy Oranları

Türkiye genelindeki sonuçlara baktığımızda genel seçimlerde barajı oluşturan yüzde 7'lik oy oranına ulaşan sadece 2 parti var ve bu 2 partinin dışında baraj altında da birçok irili ufaklı parti var. Bunun en büyük sebebi seçmenin en güçlü alternatif olarak gördüğü CHP'ye Anti-Erdoğanizm ve AKP hükümetini cezalandırma motivasyonu ile oy vermesini gösterebiliriz.

Ancak 2023 seçimlerinde bu motivasyonun ve Anti-Erdoğanizm dalgasının yanlış bir aday ile heba edildiğini, farklı bir adayla ve Altılı Masa gibi bir yapı olmadan seçimlere gidilseydi 2023 seçimlerinin de kazanılabileceğini düşünüyorum.

Ancak partiler açısından bakmak gerekirse asıl odaklanmaları gereken noktanın belediye seçimlerindeki oylarından ziyade il genel meclisi seçimlerindeki oy oranları olduğunu düşünüyorum. Çünkü Anti-Erdoğanizm motivasyonu ile güçlü belediye başkanlarına yönelen seçmen, il genel meclisi seçimlerinde ise gönlündeki asıl partiye oy verdi. İki büyük partinin oy oranları belediye başkanlık seçimlerine göre belediye meclis seçimlerinde düşmesine rağmen, küçük partilerin oy oranları tam tersine, yükselmiş gözüküyor.

Örneğin çoğu yerde AKP lehine aday çıkartmayan MHP'nin Türkiye genelinde belediye başkanlıklarındaki oy oranı yüzde 5 iken il meclis seçimlerinde yüzde 6,5. İyi Parti için bu fark belediye başkanlıklarında yüzde 3,7, il meclislerinde yüzde 4,5 olarak gözükürken Zafer Partisi için belediye başkanlıklarında yüzde 1,7, il meclisinde ise yüzde 2,5 olarak gözüküyor. Dem ve YRP için iki seçimde de oylar eşit seyrediyor.

Bu noktada MHP'nin sürekli yükselen ve alçalan grafiğini göz önüne aldığımızda kendileri açısından bir sorun gözükmezken İYİ Parti adına yarı yarıya bir düşüş gözüküyor. Bu da oldukça büyük bir erime. Zafer Partisi için ise genel seçimlerde aldıkları oyu muhafaza ettiklerini ancak teşkilat eksikliği devam ederse bir sonraki genel seçimde yine asıl potansiyeline ulaşamayacaklarını düşünüyorum.

İki büyük partide ise belediye başkanlıklarında CHP yüzde 37, AKP yüzde 35 alırken il meclisinde CHP yüzde 35, AKP ise yüzde 32 almış. Oy oranlarındaki görece azalmaya rağmen CHP'nin, AKP'nin önüne geçerek birinci parti olması ve AKP'nin her bir seçimde giderek erimesi Türkiye'de yeni bir döneme girdiğimizin büyük bir işareti.

Elbette bu seçimde katılımın düşük olmasının da seçim sonuçlarında etkili olduğunu farkındayım. Ancak önümüzdeki 4 yıl boyunca neredeyse 50 milyondan daha fazla bir nüfusu yönetecek olan CHP, bu şansı iyi değerlendirir ve doğru bir adayla vatandaşların karşısına çıkarsa Anti-Erdoğanizm rüzgarının da etkisi ile bir sonraki seçimde genel iktidarı da ele geçirebilir.

Osman Can Akdeniz, "Anadolu'da Bir Hayalet Dolaşıyor: Anti-Erdoğanizm Hayaleti!",

[https://www.fikirtepedi.com/siyaset/anadoluda-bir-hayalet-dolasiyor-anti-erdoganizm-](https://www.fikirtepedi.com/siyaset/anadoluda-bir-hayalet-dolasiyor-anti-erdoganizm-hayaleti/)

[hayaleti/](https://www.fikirtepedi.com/siyaset/anadoluda-bir-hayalet-dolasiyor-anti-erdoganizm-hayaleti/) (Yayın Tarihi: 3 Nisan 2024).